

Úvod do chirotonie (jáhenského svěcení)

„V té době, kdy učedníků stále přibývalo, začali si ti z nich, kteří vyrostli mezi Řeky, stěžovat na bratry z židovského prostředí, že se jejich vdovám nedává každodenně spravedlivý díl. A tak apoštolové svolali všechny učedníky a řekli: "Bohu se nebude líbit, jestliže my přestaneme kázat Boží slovo a budeme sloužit při stolech. Bratři, vyberte si proto mezi sebou sedm mužů, o nichž se ví, že jsou plni Ducha a moudrosti, a pověříme je touto službou. My pak budeme i nadále věnovat všechn svůj čas modlitbě a kázání slova." Celé shromáždění s tímto návrhem rádo souhlasilo, a tak zvolili Štěpána, který byl plný víry a Ducha svatého, dále Filipa, Prochora, Nikánora, Timóna, Parména a Mikuláše z Antiochie, původem pohana, který přistoupil k židovství. Přivedli je před apoštoly, ti se pomodlili a vložili na ně ruce.“ (Sk 6,1-6)

Co to znamená být jáhnem podle východní křesťanské tradice?

Jáhensství (z řec. *diakonos* – služebník) je první stupeň svátosti kněžství, jež bylo ustanoveno apoštoly (Sk 6,1-6). Název „jáhen“ vychází z jeho povinností, neboť pomáhá (slouží) při bohoslužbách. Jáhen se podílí na udělování svátostí, při bohoslužbách kněží a biskupů, ale sám nemůže svátost udělit. Jeho služba proto přímo závisí od biskupa nebo kněze.

Dříve bylo povinností jáhna, aby se staral o organizaci a charitu v církvi. Staral se o chudé a nemocné. Postupně (během 2-3 stol.) se jáhni začali podílet na slavení mše svaté, bohoslužeb, modlitbách a stali se pomocníky biskupů a kněží. Jejich povinností bylo, aby udržovali klid v chrámu, kázali a pomáhali při slavení Nejsvětější oběti.

Úvod do obřadu jáhenského svěcení

Jáhenské svěcení začíná po části liturgie nazvané proměnění, kdy biskup žehná lid a při tom říká: „A milost velkého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista ať je se všemi vámi“, neboť jáhen se účastní a pomáhá při slavení mše svaté, nemůže však proměňovat chléb a víno v Tělo a Krev Pána Ježíše Krista. Kvůli tomu, je obřad svěcení zařazen až po proměnění. Do té doby je svěcenec mezi věřícími v kostele, odkud je povolán k úkolu a posvěcení. To znamená, že do té doby byl jako jeden z nich, ale nyní je vybrán a posvěcen Bohem k službě v církvi. V novozákonní knize Skutky apoštolů se píše, že za kandidáta jáhenství může být vybrán ten, o němž se ví, že je plný Ducha a moudrosti (Sk 6,3). O těchto kvalitách svědčí ti, kteří jej poznávají.

Dva podjáhni přicházejí ke kandidátu jáhenství, vezmou jej za ruce („vztáhneš ruce a jiný tě přepáše a povede, kam nechceš.“ - Jan 21,18) a pomohou mu, aby se hluboce poklonil na znamení pokory. Jáhen od ikonostasu (oltáře) zvolá: „Poveli“ (přeloženo: rozkaž), jímž se obrací k věřícím v chrámu, aby vyjádřili souhlas nebo nesouhlas se svěcením. Když je dovedou do středu chrámu, znovu od úst jáhna zazní: „Povelite“, jímž se obrací ke kněžím a naposledy k biskupovi se slovy: „Poveli, preosvešteni vladiko.“ Pokud nikdo neprojevil nesouhlas se svěcením (vážné důvody), jáhni vezmou svěcence za ruce a třikrát s ním obcházejí oltář. Svěcenec po čas obcházení líbá rohy oltáře. Po každém okruhu svěcenec líbá pravou ruku, nábederník a pravé rameno biskupa na znamení díků, že se (biskup) stal nástrojem Ducha svatého a posvětil kandidáta na jáhna. Když se obchází po prvé, vzývají se svatí mučedníci, kteří mají být svěcenému příkladem čistoty a pravé víry. Při druhém okruhu se připomínají mučedníci a apoštolové, kteří jsou dobrým příkladem hlásání evangelia a při třetím se připomínají dějiny naší spásy, kdy Bůh se stává člověkem, aby spasil svůj lid a Ježíš Kristus ustanovil svátost kněžství a církve, abychom měli možnost se s ním

setkávat. Jáhen je ten, který pomáhá odkrývat Krista mezi námi a který spolupracuje s biskupy a kněžími, aby jej každý přijal do svého srdce.

Ve výkladu obřadu jsme došli k svěcení. Jáhenství přijímá věřící křesťan skrze vkládání rukou biskupa a pronesení dvou speciálních modliteb. Biskup vkládá ruce na kandidáta u pravé strany oltáře (místa, kde je jáhen vykonává svoji službu). Svěcenec přistoupí k pravé straně oltáře, třikrát se pokloní se slovy: „Pane, smiluj se nade mnou hříšným.“, klekne na pravé koleno (na znamení, že přijímá první stupeň kněžství) a hlavu složí do rukou. Biskup mu požehná, vkládá na něho ruce a pronáší dvě modlitby svěcení. Mezi tyto dvě zásvětné modlitby je vložena ektenie (prosby), při níž svěcený leží na zemi před oltářem na znamení oddanosti, poslušnosti a pokory. Po pronesení druhé modlitby je svěcení u konce a nový jáhen je biskupem oblečen do dalmatiky se slovy „důstojný“ (pro službu). Na tuto výzvu odpovídají kněží i lid třikrát „důstojný“. Podobně se předává orár (podobné západní štole), evangelium i kadidelnice. Když je oblečen a jsou mu předány všechny atributy jeho služby, nový jáhen pokračuje v liturgii tzv. Prositelnou ekteníí.